

KÖZÖS ÜGYÜNK AZ ÁLLATVÉDELEM ALAPÍTVÁNY

DR. NÓGRÁDI ANNA LINDA PHD.

A FELELŐS NYÚLTARTÁS ALAPJAI

Dr. Nógrádi Anna Linda
A FELELŐS NYÚLTARTÁS ALAPJAI

Kiadja: Közös ügyünk az állatvédelem Alapítvány
Fotó: freepik.com

A kézirat zárásának időpontja: 2026.

DR. NÓGRÁDI ANNA LINDA

A FELELŐS NYÚLTARTÁS ALAPJAI

TARTALOM

BEVEZETÉS	6
NEKÜNK VALÓ A NYÚLTARTÁS?	8
VAN MÁΣ HÁZIÁLLAT?	9
HONNAN LEGYEN A NYÚL?	10
TENYÉSZTŐ	10
KISÁLLAT-KERESKEDÉS	10
ÖRÖKBEOGADÁS	11
FIATAL VAGY FELNŐTT NYÚL?	13
A NYÚL NEME	13
MILYEN TERVEZHETŐ ÉΣ NEM TERVEZHETŐ KIADÁSOKKAL JÁR A NYÚLTARTÁS?	14
MIT ÉRDEMES TUDNI, HA ELDÖNTÖTTÜK, HOGY NYULAT VESZÜNK MAGUNKHOZ?	19
A NYÚL MÉRETE	19
A NYÚL SZŐRE	20
A NYÚL ORRA	24
A NYÚL SZEME	25
A NYÚL FŰLE	26
A NYÚL ÉΣ A MELEG	27
A NYÚL ÉΣ AZ AKTIVITÁS	28
ÜREGKEDVELŐ ÜREGI NYÚL	29
A NYÚL FOGAZATA	32
A NYÚL EMÉSZTÉSE	34
KÉNYSZERETETÉS	36
A NYÚL VIZELETE	37
KINTI VAGY BENTI NYÚL?	38
A BENT TARTOTT NYÚL	39
KINT TARTOTT NYÚL	44
A NYÚL FELEMELÉSE	46
FÁJDALOM JELEI	47
VISELKEDÉS	48
A LEGFONTOSABB HANGOK, AMIKKEL A NYÚL KOMMUNIKÁL	50
A LEGFONTOSABB FŰLÁLLÁSOK, AMIKKEL A NYÚL KOMMUNIKÁL	51
A LEGFONTOSABB TESTTARTÁSOK, AMIKKEL EGY NYÚL KOMMUNIKÁL	53

BEVEZETÉS

A háziállatként tartott nyulak mind az üregi nyulak (*Oryctolagus cuniculus*) leszármazottjai.

Az üregi nyúl eredetileg az Ibériai-félszigetről származik. Innen terjedt el a világ számos részén. Kezdetben a húzáért és bundájáért tartották, ma azonban a harmadik leggyakoribb, kedvtelésből tartott háziállat a kutya és macska után. Bár a legtöbb ember szereti a nyulakat, egyes országokban - például Ausztráliában - a betelepítésük és elszaporodásuk ökológiai katasztrófát okozott.

TUDDAD?

A nyúl nem rágcsáló. Hasonló környezeti hatások miatt hasonlóan alkalmazkodtak, ezért sok hasonlóság van a fogazatukban és az emésztőrendszerükben, de nem rokonok. Ezt nevezzük konvergens evolúciónak.

A törpenyulak kedvelt háziállatok, aranyosak, szerethetőek, de nem szabad elfelejteni, hogy felelősséggel és lemondásokkal járnak a tulajdonos részéről. Ez a fénykép vedlési időszakban készült. Látszik, hogy pár óra elteltével minden nyúlszőrös.

Mielőtt nyúllal bővül a család, fel kell tennünk magunknak néhány kérdést:

- Van elegendő időnk egy kisállatra?
- Alkalmas az életvitelünk az állattartásra?
- A családba be tud illeszkedni egy vagy több nyúl?
- Van más háziállatunk? Hogyan viszonyulnának egymáshoz?
- Honnan szeretnénk beszerezni a nyulat?
- Tudjuk vállalni a tervezhető és nem tervezhető költségeket?

NEKÜNK VALÓ A NYÚLTARTÁS?

A nyúltartáshoz nem elég az, hogy aranyosnak találjuk a nyulakat vagy szeretnénk egy kisállatot. A nyulak átlagosan 7-10 évig élnek, de előfordulnak ennél idősebb egyedek is. Ha nem tudunk hosszú távon elköteleződni, akkor a nyúltartás valószínűleg nem a megfelelő választás. A nyúl jóléte teljes mértékben a tulajdonostól függ. Csak akkor szabad állatot magunkhoz venni, ha ezt biztosítani tudjuk számára.

A nyulak társas állatok. Igénylik mind a fajtársaikkal, mind az emberekkel való kapcsolatot. Taníthatók, és megfelelő türelemmel szobatisztaságra nevelhetők. Ehhez azonban időre és rendszeres foglalkozásra van szükség. Szükséges hozzá a bizalom és hogy megértsék, mit szeretne a tulajdonos. Ha nincs elegendő időnk foglalkozni egy kisállattal, akkor a nyúl nem a megfelelő választás.

A nyulak természetes életmódja eltér az emberek napi ritmusától. Napközben gyakran pihennek, esznek, de nem túl aktívak. Hajnalban, sötétedéskor és éjszaka viszont aktívabbak. Ez mozgással, zajjal is járhat. A nyúltartás előtt érdemes ezt is figyelembe venni.

Sokan „olcsó” vagy „kezdő” háziállatként vásárolnak nyulat gyerekek mellé. Valójában nyulat nem olcsó tartani és nem könnyű jól tartani. A nyulak csontozata könnyű, izomzatuk viszont erős. Ha megijednek vagy rosszul fogják őket, erősen rúghatnak, és ilyenkor saját magukban is súlyos sérülést okozhatnak. A nyulak általában nem szeretik a hirtelen zajokat, sok egyed kifejezetten nem szereti, ha felemelik. Emiatt kisgyerekek mellé nem ideális háziállat a nyúl.

Ha van kisgyerek a családban, mindig figyelni kell az állattal való interakcióra. Előfordulhat, hogy a nyulat felemelik és leejtik, vagy olyan helyzetbe kerül, ami csonttöréssel végződik. Az állatorvosi gyakorlatban sajnos sok ilyen balesettel találkozunk.

VAN MÁS HÁZIÁLLAT?

A nyulak társas állatok, ezért nem ideális egyedül tartani őket. Prédaállatként megnyugtató számukra, ha van velük legalább egy fajtárs. Két nyúl között nagyon erős kapcsolat alakulhat ki.

A nyulak társsal tudják a fajokra jellemző viselkedési formákat gyakorolni, például tisztogatni egymást olyan helyeken, amit egyedül nem érnének el, vagy prédaállatról lévén szó, figyelni a környezetükben lévő veszélyekre.

Kisállatkereskedésekben gyakran látható, hogy a nyulakat és a tengerimalacokat együtt tartják. A két faj együtt tartása azonban nem javasolt. Egyrészt a méretkülönbség és habitus miatt a nyulak zaklathatják a tengerimalacokat és akár sérüléseket is okozhatnak, másrészt mindkét faj hordozhat olyan baktériumokat, amelyek a másik állatnál légzőszervi betegséget okozhatnak.

A nyulak prédaállatok, ezért kutyákkal és macskákkal nem javasolt együtt tartani őket. Előfordulhat, hogy szoros kapcsolat alakul ki közöttük, de sok nyúl számára stresszes lehet egy ragadozó jelenléte. Még jól összeszokott nyulak és ragadozók között is történhetnek súlyos, akár végzetes balesetek.

Ez a fénykép egy több nyútból és több macskából álló háztartásban készült, ahol a nyulak és macskák kedvelik egymást és együtt pihennek. Ennek ellenére általánosságban elmondható, hogy nem jönnek ki a különböző fajok egyedei egymással, és a prédaállat nyúlban stressz okozója lehet egy ragadozó jelenléte, a macskákból és kutyákból pedig a nyulak előhozhatják a vadászösztönt.

HONNAN LEGYEN A NYÚL?

A nyúl beszerzésének három leggyakoribb módja:

1. Tenyésztőtől
2. Kisállat-kereskedésből
3. Örökbefogadással

Mindegyik lehetőségnek megvannak az előnyei és hátrányai, ezért érdemes alaposan utánajárni, honnan szeretnénk nyulat magunkhoz venni.

TENYÉSZTŐ

A tenyésztőtől származó nyulaknál ismertek a felmenők. Ez segíthet csökkenteni egyes öröklődő betegségek kockázatát, és a tenyésztő gyakran részletes információt tud adni a szülőkről, a tartási körülményekről és a fajta jellemzőiről.

A tenyésztőknél legtöbbször fiatal nyulakat lehet választani, amelyek még semmilyen traumán nem mentek át, nincsenek rossz megszokásaik és könnyebben nevelhetők.

Fontos azonban, hogy mindig megbízható tenyésztőtől vásároljunk. Érdemes megnézni, hogyan tartják az állatokat, mivel etetik őket, és mennyi állatot tartanak.

Tegyünk fel bátran kérdéseket, és győződjünk meg róla, hogy nem úgynevezett szaporítótól vásárolunk. A felelőtlen szaporítás gyakran rossz tartási körülményekkel és egészségügyi problémákkal járhat.

KISÁLLAT-KERESKEDÉS

Kisállat-kereskedésben gyakran olcsóbban lehet nyulat vásárolni, mint tenyésztőtől. Ugyanakkor fontos tudni, hogy sok kereskedés szaporítóktól szerzi be az állatokat. Az ilyen nyulaknál nagyobb lehet az öröklött betegségek kockázata, és gyakran nem ismert a pontos származásuk sem.

Természetesen vannak kivételek: egyes kisállat-kereskedések nagy figyelmet fordítanak az állatok származására és tartási körülményeire.

Vásárlás előtt érdemes megfigyelni az állatok állapotát és a tartási körülményeket. Ha például azt látjuk, hogy a nyulakat és a tengerimalacokat egy légtérben tartják, érdemes alaposan megfontolni a vásárlást. A két faj ugyanis olyan baktériumokat hordozhat, amelyek a másik állatnál légzőszervi betegséget okozhatnak. Ha az üzletben erre nem fordítanak figyelmet, az arra is utalhat, hogy az állatok egészsége és származása nem elsődleges szempont.

ÖRÖKBEOFOGADÁS

Sok nyúl vár örökbefogadásra. Különösen húsvét után fordul elő, hogy a korábban ajándékként vásárolt nyulak új gazdát keresnek. Előfordulhat az is, hogy a tulajdonos élethelyzete változik meg, és már nem tudja tovább tartani az állatot. Az örökbefogadás lehetőséget ad arra, hogy egy gazdátlan állat új, szerető otthonba kerüljön.

Az örökbefogadott nyulaknál gyakran nem ismert a pontos kor és kórelőzmény. Ez bizonytalanságot jelenthet, mivel nem tudjuk, milyen betegségekkel vagy egyéb nehezítő körülményekkel érkeznek hozzánk az állatok. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az állatnak biztosan egészségügyi vagy viselkedésbeli problémái lesznek. A legtöbb örökbefogadott nyúl kifejezetten barátságos és problémamentes társállattá válik.

Örökbefogadással új otthont adhatunk egy olyan kisállatnak, aki a legtöbbször tőle független okok miatt tulajdonos és lakhely nélkül maradt. A fényképen látható nyulat karácsony előtt egy héttel találták a Városligetben, és az Állatorvostudományi Egyetemre került. A szerző fogadta örökbe több mint hét évvel ezelőtt. Az állat kedves természetű és azóta sem volt komolyabb egészségügyi problémája.

A FELELŐS NYÚLTARTÁS ALAPJAI

Egy lakásban tartott, rendszeres etetéshez szokott, kedvtelésből tartott nyúl nem élné túl, ha „szabadon” engednék.

TUJTAD?

Ha egy nyulat „szabadon” engedünk, azzal szinte biztosan halálra ítéljük. Ezek a nyulak már nem képesek a vadonban életben maradni. Könnyen ragadozók prédájává válnak, vagy takarmány hiányában éhen halnak.

FIATAL VAGY FELNŐTT NYÚL?

Fontos döntés, hogy fiatal vagy felnőtt nyulat szeretnénk. A fiatal nyulak általában könnyebben szoknak hozzá az új környezethez. Velük egyszerűbben ki lehet alakítani a kívánt viselkedési szokásokat és a szoros kapcsolatot.

A felnőtt nyulak esetében a kapcsolat kialakítása időigényesebb lehet, illetve lehetnek berögzült, nem kívánatos viselkedések. A nyulak azonban intelligens állatok, és a legtöbb esetben taníthatók, így a viselkedésük sokszor később is alakítható. Idősebb nyulaknál nagyobb lehet az időskori betegségek kialakulásának kockázata, viszont általában nyugodtabbak, mint a fiatal egyedek.

A NYÚL NEME

A tulajdonosnak azt is érdemes átgondolnia, hogy milyen nemű nyulat szeretne tartani.

A nőstény nyulak ivarézés után gyakran teritoriálisabbá válhatnak, és időnként kevésbé barátságosan viselkednek. A bakok ivarézés után gyakran elkezdi vizelettel jelölni a területüket, és megpróbálhatnak mindent meghágni. Az ivartalanítás mindkét nemnél egészségügyi és viselkedésbeli okok miatt is ajánlott.

Ha két nyulat szeretnénk tartani, érdemes olyan párosítást választani, amelynél kisebb a konfliktusok esélye. Két ivartalan nőstényt vagy egy ivartalan nőstényt és ivartalan bakot érdemes összeszoktatni. Két baknyúl között gyakrabban alakulnak ki konfliktusok, ezért ez a párosítás általában kevésbé ideális. Sok esetben egyszerűbb már eleve összeszokott nyulakat örökbefogadni, mint később idegen állatokat összeismertetni.

MILYEN TERVEZHETŐ ÉS NEM TERVEZHETŐ KIADÁSOKKAL JÁR A NYÚLTARTÁS?

FELSZERELÉS

Mielőtt nyulakkal gyarapodik a család, szükség van néhány alapfelszerelésre. Érdeemes egy nagyméretű ketrecet vagy paneles ketrecet beszerezni. Akkor is hasznos lehet, ha a nyulak szabadon lesznek a lakásban. Bizonyos helyzetekben szükség lehet arra, hogy az állatot ideiglenesen elkülönítsük.

Egy kisállat-hordozó is szükséges, hogy a nyulat haza tudjuk szállítani, illetve biztonságosan állatorvoshoz tudjuk vinni.

A nyúl számára szükség lesz:

- nyúl WC-re, alomtálcára
- etetőtálra
- vizestálra (és/vagy görgős itatóra)
- búvóhelyre
- szénatartóra

Sok nyúl szívesen ás. Ha erre hajlamos az állat, érdemes ásódobozt beszerezni. Érdeemes nyulak számára tervezett nyúlbiztos játékokat vagy stimuláló tárgyakat venni.

A nyúl WC-be pelletet vagy más, pormentes, állatok számára biztonságos almot érdemes tenni., A faforgács nem megfelelő erre a célra. A finom por irritálhatja a nyulak légútjait, és hosszú távon légzőszervi problémákat okozhat.

Az alomtálcát rendszeresen tisztítani kell, az almot pedig folyamatosan cserélni szükséges. Ez a nyúltartás egyik rendszeres kiadását jelenti.

A fényképen egy összeállítható rácsos ketrec látható, ami mindig nyitva van. A ketrec belseje szőnyeggel fedett. Látható benne bújójhely, illetve nyúlbiztos labda. A szénatartóban folyamatosan elérhető a széna. A nyúl WC a sarokban van. Vízzel folyamatosan rendelkezésre áll a tálban és a görgős itatóban egyaránt. Látszik, hogy a szobában is van egy hosszabb bújó, illetve kisállatok számára gyártott lépcső, hogy könnyebben fel tudjon jutni a nyúl a kanapéra.

TAKARMÁNYOZÁS

A nyúl egészségének megőrzéséhez elengedhetetlen a megfelelő takarmányozás. A nyulak takarmányának alapját a jó minőségű széna képezi. A szénának jó minőségűnek, kellemes illatúnak, penész-és pormentesnek kell lennie. Bizonyos kaszálásokat és bizonyos márkájú szénákat jobban megesznek, mint másokat, de ez az egyed személyes preferenciája és ezt minden esetben ki kell tapasztalni. A nyúl előtt mindig kell lennie friss szénának és tiszta ivóvíznek.

A széna mellett a nyulak kaphatnak minőségi nyúltápot is, a gyártó által ajánlott mennyiségben. A túl sok táp elhízáshoz vezethet és gyomor-bélrendszeri problémákat okozhat. Azok a tápok ideálisak, amelyek nem magokat tartalmaznak és nem szétválogathatók. Az ilyen tápokból a nyulak gyakran csak a számukra ízletesebb részeket eszik meg, így hiába jó minőségű, a nyúl számára ideálisan összeállított tartalmú táp, nem lesz teljes értékű. A homogén, pellet formájú nyúltáp ideális megoldás, amelyben minden darab azonos összetételű.

TUDDAD?

A nyulak nem eszik meg az összes szénát, hanem kiválogatják a számukra ízletesebb szálakat, emiatt minden nap cserélni kell a szénát. Még akkor is, ha úgy tűnik, elegendő széna van a nyúl előtt. A számukra nem szimpatikus szálakat nem fogják megenni.

A nyulak étrendjében a gyümölcsök adása nem javasolt. A leggyakrabban adott gyümölcsöknek, például az almának magas a cukortartalma. A tulajdonosok által szintén gyakran adott banánnak magas a kálium-tartalma. Egyik sem egészséges a nyúlnak, sőt, túl sok megbetegedéshez vezethet.

A gyakran adott zöldségek közül a répának is magas a cukortartalma, ezért a répa adása a nyulak számára nem ajánlott. Általánosságban elmondható, hogy szoktatás nélkül semmilyen zöldséget nem ajánlott nagyobb mennyiségben hirtelen adni, mert az a bélmikrobiom felborulását eredményezi. Ha bizonytalanok vagyunk abban, hogy milyen zöldségeket adhatunk, konzultáljunk egzotikus szakállatorvossal és mindig fokozatosan szoktassuk hozzá a nyulat!

Bármilyen termék, ami müzlit tartalmaz, vagy a nevében a müzli szó szerepel, szintén nem ajánlott.

A jutalomfalatok adása ugyancsak nem ajánlott. Ha jutalmazni akarjuk a nyulunkat, inkább egy szem táppal vagy valamilyen általa kedvelt szárított növénydarabkával tegyük ezt meg.

A különböző „fogkoptató” rudak adása szintén nem javasolt. Ezek a rudak gyakran mézet, magokat és más magas energiatartalmú, hizlaló és egészségtelen összetevőket tartalmaznak. A nyúl a metszőfogaival olószzerűen vágja el, és a hátsó fogaival őrli meg a takarmányt. Az utóbbi hátsó fogak szoktak túlnőni. Ha az elülső fogaival van gond, nem fogja tudni megrágni a rudat sem, így ezeknek a rudaknak semmilyen fogkoptató szerepük nincs. A nyulak fogainak természetes koptatását szénával tudjuk elérni.

A nyulak számára mindig biztosítani kell friss ivóvizet. Ha több nyulat tartunk együtt, akkor több tálra van szükség. Görgős itatót is lehet használni, de nem mindegyik nyúl tud belőle inni, illetve, ha az elromlik, és ezt a tulajdonos nem veszi észre, akkor a nyúl nem tud megfelelő mennyiségű vízhez jutni.

A nyulak eredetileg az Ibériai-félszigetről származnak. A kedvtelésből tartott nyulak takarmányozását is a természetes táplálkozáshoz érdemes közelíteni.

Ha valaki nem tudja biztosítani a megfelelő takarmányozást, a költségeit vállalni, vagy például allergiás a szénában található növényekre, akkor a nyúltartás nem megfelelő választás.

TUDDAD?

Kutatások kimutatták, hogy a nyulak többet isznak tálból, mint görgős itatóból, ezért a tálból való itatás javasolt. Előfordulhat, hogy egy nyúl nem hajlandó inni, ha a tál nem elég széles, és a bajsza hozzáér a széléhez. Néhány egyed idegességében dobálhatja vagy felboríthatja a tálát. Érdemes masszív tálát venni és figyelni arra, hogy az állat mindig hozzáférjen friss vízhez.

ÁLLATORVOSI KIADÁSOK

A nyúltartás során az állatorvosi ellátás fontos és elkerülhetetlen része a felelős állattartásnak. Egyes kiadások előre tervezhetők, mások azonban váratlanul jelentkezhetnek. Érdemes már a nyúl beszerzése előtt számolni a kiadásokkal.

OLTÁSOK

A nyulakat három vírusos betegség ellen oltjuk.

- A myxomatózis egy pox vírus, amit a nyulas tulajdonosok gyakran, mint a „szúnyogos betegség” emlegetnek. A vírust azonban nem csak szúnyogok terjeszthetik.
- A nyulak vérzéses betegsége (Rabbit Haemorrhagic Disease, RHD) egy calicivírus, és ahogy a neve is leírja súlyos vérzéseket okoz.
- Az RHD-nak 2010-ben egy új variánsa jelent meg, amely az RHD2 nevet kapta.

Mindhárom betegség jelen van Magyarországon. Egyik betegség sem gyógyítható, és ritka esetektől eltekintve halálos, ezért a megelőzés - azaz a rendszeres oltás - minden nyúl esetében kiemelten fontos.

IVARTALANÍTÁS

Az ivartalanítás egyszeri költség és mindkét nemnél javasolt.

A nőstény nyulaknál különösen fontos az ivartalanítás. Az ivaros nőstényeknél nagy arányban alakul ki valamilyen méhelváltozás, amely a leggyakrabban rosszindulatú méhdaganat. Ez a kockázat független attól, hogy a nyúl ellett-e korábban vagy sem.

A bakoknál is javasolt az ivartalanítás:

- ivarérés után a bakok jelölhetik a területüket és meghághatnak mindent, továbbá
- az átlagéletkor kitolódásával az időskori betegségek (mint például a heredaganat) is gyakrabban alakulnak ki.

Sokkal biztonságosabb fiatal egészséges nyulak ivartalanítani, mint ha középkorú vagy idősebb, daganattal vagy méhbetegséggel küzdő állatot ivartalanítanánk.

Az ivaros nőstény nyulaknál időnként álvmehesség is kialakulhat. Ilyenkor a nyúl fészket építhet, szőrt téphet ki a tokájából, és a viselkedése is megváltozhat, annak ellenére, hogy nem vár kisnyulakat. Ez a viselkedés is megszűnik ivartalanítás után.

Az ivaros egyedek gyakrabban jelölik meg területüket vizelettel és bélsárral. A fényképen látható nyúl ivartalanítás után már nem jelöli meg minden nap a kanapét.

TERVEZHETŐ ÁLLATORVOSI KIADÁSOK

Vannak visszatérő betegségek, amelyek ismételt állatorvosi beavatkozást igényelnek, amikor visszatérnek és problémát okoznak egy érintett nyúl életében. Az egyik leggyakoribb ilyen probléma a fogkopási rendellenesség. Ilyenkor a nyúl nem, vagy csak nehezen eszik. A nyulak fogai folyamatosan nőnek, ezért fogprobléma esetén ezeket a fogakat az állatorvos altatásban lecsiszolja. A fogászati probléma súlyosságától függően ez havonta vagy néhány havonta ismétlődik, ami jelentős költségeket jelenthet a nyúltartás során.

NEM TERVEZHETŐ ÁLLATORVOSI KÖLTSÉGEK

Mint minden élőlény, a nyulak is megbetegedhetnek vagy balesetet szenvedhetnek. A nyulak különösen érzékeny állatok. Ha rosszul érzik magukat, gyakran az első jel az, hogy abbahagyják az evést. Ennek számos oka lehet. A nemevés a nyulaknál veszélyes állapot lehet. Ha a nyúl nem eszik, a szervezet zsírt kezd mobilizálni, amely a májban rakódik le, így rendkívül gyorsan a máj zsíros elfajulását eredményezheti. Ez viszont nehezen visszafordítható, életveszélyes állapot. Ezért kiemelten fontos, hogy a tulajdonos folyamatosan figyelje a nyulainak az étvágyát.

Ha egy nyúl nem eszik, bágyadtabb, vagy kevesebb bélsarat ürít, célszerű azonnal felkeresni egy egzotikus szakállatorvost. Ezeket a költségeket szintén bele kell kalkulálni a lehetséges kiadásokba.

MIT ÉRDEMES TUDNI, HA ELDÖNTÖTTÜK, HOGY NYULAT VESZÜNK MAGUNKHOZ?

A nyulak különböző méretűek, különböző szőrzetűek lehetnek, és egyes fajták eltérő gondozást igényelnek. Érdemes már a választás előtt tájékozódni a különböző fajtákról, hogy olyan nyulat válasszunk, amely a leginkább illeszkedik az életkörülményeinkhez.

A NYÚL MÉRETE

A nyulak mérete jelentősen eltérhet. A törpenyulak testsúlya körülbelül 1 kg, míg a nagyobb testű fajták akár több kilogrammot is elérhetnek. A méret azért fontos szempont, mert hatással van a nyúl tartására is.

A nagyobb méretű nyulak:

- több helyet igényelnek
- általában nyugodtabb természetűek
- általában rövidebb ideig élnek
- masszívabb testfelépítésűek

A nagyobb testű nyulaknál kisebb a valószínűsége annak is, hogy egy véletlen baleset – például egy rossz mozdulat vagy leejtés – súlyos sérülést okozzon.

Természetesen minden nyúl egyedi személyiséggel rendelkezik, így a fajtára jellemző tulajdonságok csak általános iránymutatást jelentenek.

A NYÚL SZÖRE

Egy másik eldöntendő kérdés, hogy milyen legyen a nyúl szőre. A nyulak szőrzete nagyon különböző lehet. Vannak rövidszőrű és hosszúszőrű fajták, valamint olyanok is, amelyeknél csak bizonyos testrészekon hosszabb a szőr. Például az oroszlánfejű nyulaknál a fej körül hosszabb szőr található, de a testük többi részén rövidebb.

Az oroszlánfejű törpenyulak feje körül sörényszerű hosszú szőr található. A testük többi részén rövidebb a szőr. Érdeemes utánajárnia a leendő tulajdonosnak és megismerni a különböző nyúlfajtákat. Így el tudja dönteni, hogy mi tetszik neki és melyik tudna az aktuális élethelyzetébe a legjobban beilleszkedni.

TUDDTAD?

Az angórák szőre látványos, de a tulajdonos részéről folyamatos ápolást igényel, ami időigényes feladat. A rex nyulak szőre különleges tapintatú, de hajlamosabbak lehetnek talpfekély kialakulására. Ezek a fajták külön figyelmet igényelnek.

A nyulaknak nagyon finomszálú szőrük van, amely hullámokban nő. A nyulak évente kétszer vedlenek, lakásban tartott nyulaknál azonban a fűtés miatt a vedlés gyakran kevésbé szabályos, és hosszabb ideig elhúzódhat. A vedlés során jelentős mennyiségű szőr hullhat ki. A nyulak egymás tisztogatásával és saját maguk nyalogatásával is segítik a vedlést.

A fényképen jól látható, hogy vedlési időszakban egy éjszaka alatt mennyi szőrt hullajt el egy nyúl.

TUJTAD?

A vedlési időszakban különösen fontos a vedlést nyomon követni, és ha szükséges, a szőr kikeféléseivel a kihullott szőrök eltávolítását segíteni. A lenyelt szőr nagy mennyiségben bélelzáródáshoz vagy egyéb betegségekhez vezethet!

A fényképen látszik, hogy milyen mennyiségű szőr tud távozni egy-egy, az erre fejlesztett célszerszámmal történő kikefélés során. Fontos, hogy a nyúl ne nyeljen le túl sok szőrt és az ne okozzon bélelzáródást. A kinti nyulaknál a szőr ápolása nehezebb lehet, mert az állatok gyakran bemenekülnek az üregeikbe.

TUDDAD?

A lenyelt szőr gyakran a bélsárral együtt távozik. Ilyenkor a bélsár a fényképen is látható gyöngsorhoz hasonló láncot alkothat. Ez könnyen elakadhat a bélrendszerben ezzel életveszélyes bélelzáródást okozva.

A nyulak szőre a szaporodás során is fontos szerepet játszik. A vemhes vagy álvemhes nőtények gyakran szórt tépnek ki a megnagyobbodott tokájukból, és ezzel bélelik ki a fészket, hogy a kisnyulakat melegen tartsa.

A fényképen egy ivaros nőtény van törülközőbe csavarva. Látszik, hogy milyen prominens az angolnyelvű irodalomban „dewlap”-ként ismert tokája.

Ha a nyúl szőre szennyezetté válik, nem ajánlott az állat fürdetése, mert ártalmas lehet. Egzotikus szakállatorvos segítségével az alapproblémát kell megtalálni.

A nyulak talpán nincsenek talppárnák, mint például a tengerimalacnak. A talpukat egy vastag szőrréteg védi. Éppen ezért a nyúl talpáról nem szabad levágni a szórt, mert az talpfekély kialakulásához vezethet. Egyes fajták – például a rex nyulak – szőrzete kevésbé védi a talpat, ezért náluk gyakrabban fordul elő ez a probléma.

A fényképen is látszik, hogy a nyulak talpát talppárna helyett vastag szőr védi. Ha ez a réteg elvékonyodik vagy megszűnik, az betegségek kialakulásához vezethet.

A nyulak rendszeres kikefélésén kívül a karomvágás is fontos. A túlnőtt karmok beakadhatnak, leszakadhatnak, és akár az ujjficamát is okozhatják. A karomvágás fehér karmú nyulaknál egyszerűbb, hiszen az ő esetükben látszik az a rózsaszín élő rész, amitől pár milliméterre, a fehér részen már fájdalommentesen levágható a karom. Ez fekete karmú nyulaknál nehezebb feladat, hiszen az élő rész nehezebben látható. Általánosságban elmondható, hogy a karmokat addig biztosan le lehet vágni, ameddig kilátszanak a szőrből.

Ha nem vagyunk biztosak, hogy mennyi vágható, első körben kezdjük az élő, rózsaszín résztől távolabb, és haladjunk egyre közelebb, mint a fényképen. Ebből a karmból még vágunk. A karmokat az arra gyártott karomvágóval, de akár kábelcsípőfogóval is le lehet vágni. A leszakadt karom vérzése elállítható enyhe nyomással.

A NYÚL ORRA

A nyulak kötelező jelleggel az orrukon keresztül veszik a levegőt. Közép- és hosszútávon nem tudnak életben maradni, ha csak a szájukon keresztül tudnak levegőt venni.

Ha egy nyúl nehezen kap levegőt vagy a száján keresztül próbál levegőt venni, az életveszélyes állapot és azonnali állatorvosi beavatkozást igényel.

Egyes nyúlfajták – például a kosorrú törpenyulak – különösen hajlamosak lehetnek légzőszervi problémákra. Ezek a kedvelt fajták sok tulajdonosban „aranyosabb” benyomást keltenek a rövidebb orruk miatt, azonban a rövidebb orr gyakoribb légzőszervi problémát eredményezhet. Ha egy nyúl orrából váladék ürül, vagy „taknyos”, akkor nem tud rendesen levegőt venni. Ez az állapot gyorsan súlyosbodhat és életveszélyessé válhat. Emellett ezeknél a nyulaknál a fogak elhelyezkedése sem mindig ideális. Bár ugyanannyi foguk van, mint az üregi nyulaknak, a koponya formája miatt a fogak nem mindig férnek el megfelelően a szájüregben. Ez gyakrabban eredményez fogkopási rendellenességet, amely a nyulak folyamatosan növekedő fogai miatt folyamatos állatorvosi beavatkozást igényel.

TUJTAD?

A nyulaknál nem az orr mozgása jelzi a lélegzetvételek számát. Ezt a nyúl oldalának mozgásával lehet megbízhatóbban megfigyelni.

A NYÚL SZEME

A nyulak szeme a fej két oldalán helyezkedik el, ezáltal széles látómezőjük van. Szemük elhelyezkedésének segítségével már távolról meglátják a veszélyt, például egy ragadozó érkezését. Ugyanakkor van egy vakfoltjuk közvetlenül az orruk előtt. A nyulaknak nagy kifejlett harmadik szemhéjuk van, ami a belső szemzúg-ból indul ki. Ez embereknél már csak csökevényesen van jelen.

TUJTAD?

Bizonyos betegségek esetében a harmadik szemhéj láthatóvá válik, illetve ez a jelenség utalhat fájdalomra is. Ilyen esetben érdemes egzotikus szakállatorvoshoz fordulni!

A fényképen látható törölközőbe (úgynevezett bunny burrito-ba) tekert nyúl nem látja, mi van az orra előtt. A környezetet ugyanakkor jól meg tudja figyelni.

TUJTAD?

A szem által termelt könny, ami a szem kiszáradását megakadályozza, normál esetben a könnycsatornán keresztül az orrüregbe jut. Embereknél is ez történik. Sírás közben a könny mennyisége megnövekszik és a könny egy része az orrba kerül. Ezért folyik az orrunk. Ha a könnycsatorna nem képes a könny mennyiségét elvezetni, vagy elzáródik, a könny kifolyhat a szem környékére. Fogkopási rendelleneségeknél gyakran előfordul, hogy a könnycsatorna nem átjárható és a könny nem tud megfelelően elfolytani. Ilyenkor a szem környéke folyamatosan nedves lehet.

A NYÚL FÜLE

A nyúl füle több fontos szerepet is betölt. Egyrészt hallást biztosít, másrészt fontos szerepe van a hőszabályozásban is. A nyulak nem tudnak izzadni, mint az emberek. Testük hőmérsékletét a füleiket behálózó erek keresztül szabályozzák. A nyúl fülét behálózó erek melegben kitérülnek, ezáltal az áthaladó vérmennyiség megnő. Ennek segítségével képes magát hűteni.

A törpenyulak füle rövidebb, mint a vadon élő üregi nyulaké. A lógófülű nyulaknál a fül porcainak elhelyezkedése eltérő, ezért alakult ki egy törés, ami miatt a fül lefelé lóg. Sok ember számára a lógófülű nyulak különösen aranyosnak tűnnek, azonban ez az anatómiai sajátosság egészségügyi problémákra is hajlamosíthat. A hallójárat a törés miatt ezeknél az állatoknál kevésbé szellőzik, ami hajlamosít fülproblémák kialakulására. Gyakoribb a fülgyulladás, illetve az ennek következtében kialakulható fültőtályog lógófülű nyulakban.

TUJTAD?

Kutatások kimutatták, hogy az Ausztráliába betelepített üregi nyulak füle hosszabb lett, mint az európai populációké. Valószínűleg a melegebb éghajlat miatt alakult ki ez az alkalmazkodás, mert a nagyobb fül jobban segíti a hőleadást.

A NYÚL ÉS A MELEG

A nyulak rosszul viselik a meleget. A kint tartott nyulak hidegben vastag bundát növesztenek és az üregekben vagy egy zártabb térben átvészelik a zord időszakot. A nyári hőség azonban sokkal nagyobb veszélyt jelent a nyulak számára. Ha a nyúl nem tud hűvösebb helyre húzódni, könnyen hőgutát kaphat, amely akár halálos is lehet. A hideg fürdőszobai járólapon elnyúlva hűti magát a fényképen látható nyúl egy meleg nyári napon. A hűvösebb felületet választotta pihenésre a szőnyeg helyett.

TUJTAD?

A nyári hőségben segíthetjük a nyúl hűtését törülközőbe csavart jégakku lehelyezésével, a levegő ventilátorral való mozgatásával, vagy hűvös csempe vagy járólap lehelyezésével. Különösen a hosszú szőrű vagy kisebb fülű nyulak hűlnek le nehezebben.

A NYÚL ÉS AZ AKTIVITÁS

A nyulak természetes aktivitási ritmusa eltér az emberekéétől. A nyulak hajnalban, alkonyatkor, illetve éjszaka a legaktívabbak. A házikedvencként tartott nyulaknak nem kell folyamatosan takarmány után kutatniuk, mivel ezt a tulajdonos biztosítja. Napközben gyakran pihennek vagy alszanak, illetve az evést követően pár órával eszik vissza a lágybélsejtüket.

Egy kiadós reggeli szénázás után a fényképen látható nyúl a tulajdonos által lehelyezett jógamatracon pihen.

ÜREGKEDVELŐ ÜREGI NYÚL

Ahogy a neve is utal rá, az üregi nyúl természetes környezetében kiterjedt üregrendszereket ás. Ezek az üregek alagutakkal kapcsolódnak egymáshoz, és gyakran több kijáráttal is rendelkeznek. A házikedvencként tartott nyulakban ez az ösztön továbbra is megmaradt. Sok nyúl szívesen ás. A tulajdonosnak mindig figyelnie kell arra is, hogy hová lép. Előfordulhat, hogy a nyúl egy szőnyeg alatt pihen, és könnyen ráléphetünk.

TUJTAD?

Lakásban tartott nyulaknál az ásási ösztönnek gyakran a szőnyegek vagy bútorok láthatja kárát. Nyúltartóként erre érdemes felkészülni, és lehetőséget adni az állatnak az ásásra, például egy ásódoboz biztosításával.

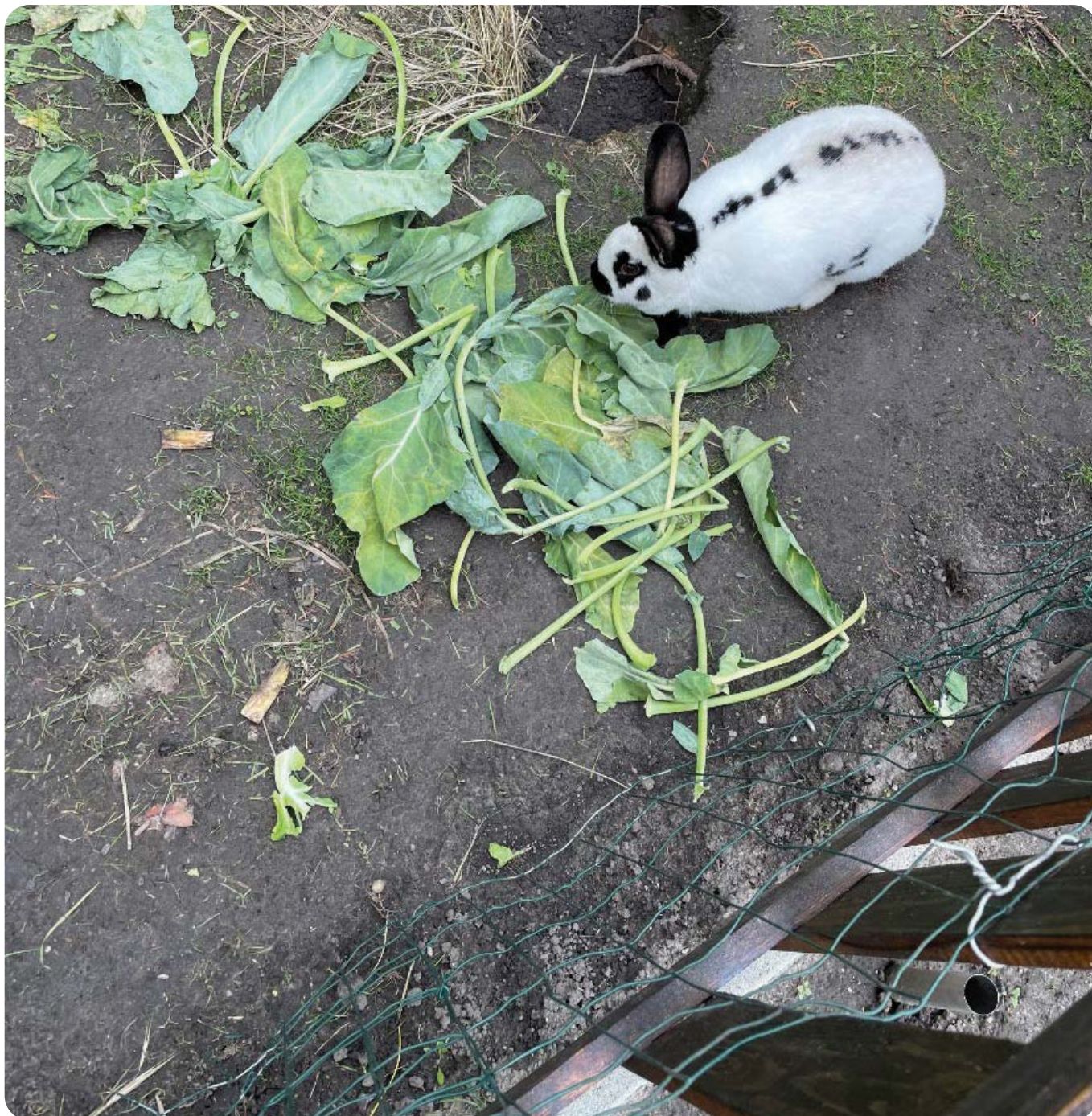

Szűk, sötét helyen a nyulak biztonságban érzik magukat. A fényképen látható nyúl a széna alá szeret elbújni.

A nyulaknak gyártott alagutak jó alternatívát nyújtanak az üregeket kedvelő nyúlnak.

Kertben tartott nyulaknál különösen fontos a megfelelő biztonság. Az ásási ösztön miatt a nyulak könnyen kiáshatják magukat a kifutóból vagy a kerítés alatt. Az így kialakult üregek akár a szomszéd kertjébe vagy az utcára is vezethetnek. Ez komoly veszélyt jelent, mert az állat ragadozók prédájává válhat, autóval ütközhet, vagy elveszhet. A kertben kialakított kifutót érdemes úgy megépíteni, hogy az állatok ne tudjanak kiásni alatta. A tulajdonostól fokozott figyelmet igényel az, hogy ne lépjen lyukba, ami sérülést okozhat.

Egy kint tartott nyúl által ásott üreg bemenete látható a fényképen. A kerítés is meg van erősítve, hogy ne tudja kiásni magát. A takarmányozás nem ideális.

A NYÚL FOGAZATA

A nyulak szigorúan növényevő állatok, és fogazatuk ehhez az étrendhez alkalmazkodott. A nyulak a takarmányt a metszőfogaikkal akkora darabokra aprítják, amelyek beférnek a szájukba, és amit aztán az őrlőfogakkal körkörös álkapocs-mozgásokat végezve megőrölnék. A nyulak fogai folyamatosan nőnek egész életük során. Ezért rendkívül fontos, hogy az állat elegendő rostos takarmányt kapjon. A széna és a fű rágása természetes módon koptatja a fogakat.

A nyúl szájüregét csak teljes altatásban lehet alaposan átvizsgálni. A fényképen látható, hogy a jobb alsó őrlőfogon fogcsipke képződött, amely a nyúl nyelvét szúrja.

A fognövekedési rendellenességek lehetnek öröklöttek vagy szerzetek. Öröklött probléma esetén a fogak vagy a koponya fejlődése nem megfelelő. Emiatt a fogak nem találkoznak pontosan, és nem tudnak természetes módon kopni.

Szerzett fognövekedési rendellenesség kialakulhat sérülés vagy trauma következtében (például, ha egy nyúl leesik), nem megfelelő a takarmányozás miatt (például nem kap elég rostot) vagy metabolikus probléma miatt (például nem jut elég kalcium a fogakhoz és csontokhoz ezért nem tudnak megfelelően növekedni a fogak).

TUJTAD?

Ha nyulak metszőfogai nem találkoznak egymással, nem tudják egymást koptatni. Ilyenkor fogászati csiszolóval bizonyos időközönként le kell őket csiszolni, vagy ki lehet őket húzni. A nyulak metszőfogait szakmai hiba karomvágóval levágni!

Ha a nyúl őrlőfogai nem kopnak megfelelően, úgynevezett fogtüskék alakulhatnak ki. Ezek a hegyes fogcsipkék minden rágási mozdulatnál megsúrnak a szájüreg belsejét, ami fájdalmat okoz. Ilyenkor a nyulak először a nehezebben rágható takarmányt - például a szénát - hagyják el.

TUJTAD?

Mivel a fogak folyamatosan nőnek, a fognövekedési problémák végleges megoldása sokszor nem lehetséges. Sok nyúlnál rendszeres állatorvosi fogkorrekcióra van szükség.

Súlyosabb esetekben fogmedri tályog is kialakulhat. Fogprobléma esetében a fogak rosszabb minőségűek, nem az anatómiai helyükön helyezkednek el, és rágásnál a normálistól eltérő erőhatások érik őket. Ilyenkor a fogakat rögzítő szalagok elszakadhatnak, ezáltal a fogak meglazulhatnak. A fogak mentén nagyobb eséllyel tudnak baktériumok bejutni és elszaporodni, ezáltal fogmedri tályogot kialakítani.

Tulajdonosként heti rendszerességgel érdemes átsimítani a nyúl fejét és a koponya két oldalát összehasonlítani. Figyelmeztető jel lehet, ha a nyúl feje aszimmetrikusnak tűnik, vagy az állkapocs egyik oldalán duzzanat jelenik meg. Előfordulhat az is, hogy az egyik szem kidülled. Az ilyen elváltozások észlelésekor minden esetben egzotikus szakállatorvos felkeresése szükséges. A tályog kezelése műtéti beavatkozást igényel.

Fogkopási rendellenesség klinikai tünetei lehetnek, ha a nyúl:

- kevesebbet eszik
- elhagyja a szénát
- nyálzik és a szőre nedves vagy csapzott a száj körül és néha a mellső lábakon
- rossz minőségű a szőre
- fogyásnak indul és bágyadtabb
- fájdalmat jelez
- megváltozik a bélsár mérete vagy formája
- könnyezik vagy orrfolyása van

A fényképen látható nyúl fogai rendellenesen növekednek. Az állat álla alatt az intenzív nyálzás miatt nincs már szőr, a szája körül és a mellső lábain a szőr összetapadt.

A NYÚL EMÉSZTÉSE

A nyulak emésztőrendszere különleges módon működik. Bár növényevő állatok, az emésztésük eltér a kérődzőkétől. Egyik sem tudja egyedül lebontani a takarmányban található rostokat. A kérődzők összetett gyomorral rendelkeznek és az emésztés nagy része a gyomorban történik. A nyulaknak viszont egyszerű gyomruk van. A növényi rostok lebontása főként a vakbélben zajlik. A táplálék emésztése során két különböző típusú bélsár keletkezik.

A nagyobb, emészthetetlen rostok viszonylag gyorsan haladnak át az emésztőcsatornán. Ezekből alakul ki a jól ismert kemény, száraz, kerek bélsár.

A kisebb, emészthető rostokdarabok a vastagbélbe kerülnek. Itt baktériumok, gombák és egysejtűek bontják le őket. A folyamat során számos fontos tápanyag szabadul fel, többek között illékony zsírsavak, fehérjék, vitaminok és nyomelemek. Mivel ezek az anyagok a bélnek olyan szakaszában keletkeznek, ahol már nem tudnának felszívódni, a nyúl különleges módon oldja meg a problémát. A keletkező lágybélsarat – amelyet cekotrófnak nevezünk – a nyúl közvetlenül az ánuszából visszaeszi. A cekotrófokat egy nyálkás burok veszi körül, amely megvédi őket a savas gyomortól. Így a bennük található tápanyagok a vékonybélben felszívódhatnak. Ez a folyamat teljesen természetes, és az emésztés fontos része.

A tulajdonosok által gyakran csak „nyúlbogyó”-ként emlegetett kemény és száraz bélsár látható a fényképen. Egyedek között lehetnek méretbeli különbségek a golyók mérete között, de tulajdonosként azt fontos figyelni, hogy alakra, a nyúlnak megszokott méretre és színre ne változzanak.

A fényképen látható kisebb, különböző méretű, szabálytalan alakú, száraz, szőrös bélsár nem megfelelő bélperisztaltikára, nem megfelelő takarmányfelvételre, összességében valamilyen betegsége utal. Ha ilyen bélsarat látunk egzotikus szakállatorvos felkeresése javasolt.

TUJTAD?

A tulajdonosok gyakran hasmenésnek nézik a nem visszaevett lágy bélsarat. Ha azonban a nyúl mellett kemény bélsár is található, akkor valószínűleg arról van szó, hogy a nyúl valamiért nem ette vissza a cekotrófot. Ennek több oka lehet, ezért ilyenkor érdemes egzotikus szakállatorvossal konzultálni.

Lágy bélsár látható a fényképen, amit normális esetben a nyúl az ánuszából visszaeszik. Ezzel a nyálkás, bűzös puha bélsárral a tulajdonos egészséges nyúlnál nem találkozik. Ha rendszeresen nem eszi vissza a nyúl a lágybélsarat akkor egzotikus szakállatorvos felkeresése javasolt. Gyakori okok például, hogy túlsúly miatt nem éri el a nyúl az ánuszáat, ízületi probléma miatt fájdalmas odahajolni, vagy nem megfelelő a takarmányozás.

KÉNYSZERETETÉS

A nyulak emésztése rendkívül érzékeny. A nyulak megfelelő emésztéséhez elengedhetetlen a magas rost-tartalmú és alacsony fehérje tartalmú étrend, különben felborul a vakbél mikrobiomja. Ez hasmenéshez, puffadáshoz és nemevéshez vezethet. Ezen felül a magas rosttartalmú étrend folyamatos bélmozgást biztosít.

Ha egy nyúl abbahagyja az evést, az akár 12-24 órán belül súlyos állapothoz vagy halálhoz is vezethet. Ha egy nyúl nem eszik, a szervezete elkezd mobilizálni a zsírtartalékokat. Ezeket a felszabadult zsírsavakat a máj átalakítja és tartalékolja. Ilyenkor a májsejtek károsodnak, ami az állat halálához is vezethet. Fontos figyelemmel kísérni, hogy mennyit eszik egy nyúl, és ha abbahagyja az evést, akkor azonnal el kell kezdeni a kényszeretetést. A fecskendőes etetés nemcsak energiát biztosít, hanem segít hidratálni a gyomor tartalmát, serkenti a bélmozgást és ezáltal fenntartja a bélrendszer működését.

TUJTAD?

Ha hetente 1-2x megmérjük a nyúl súlyát, könnyebben észrevehető, ha az állat fogyásnak indul. Ez sok esetben az egyik legkorábbi jele lehet egy betegségnek és konyhamérlegen is kivitelezhető.

A NYÚL VIZELETE

A nyulak vizelete eltér attól, amit például embereknél vagy sok más háziállatnál megszoktunk. Míg az ember vizelete általában átlátszó és világos sárga, a nyulak vizelete gyakran zavarosabb megjelenésű. Ennek oka a nyulak sajátos kalcium-anyagcseréje. A nyulak szervezete a takarmányból származó kalciumot nagy mennyiségben képes felszívni. Ez részben aktív, részben passzív folyamat. A vadon élő nyulak számára ez előnyös lehet, mert életük során gyakran nagy mennyiségű kalciumra van szükségük. A folyamatosan növekvő fogak, a vemhesség, valamint a szoptatás mind jelentős kalciumigénnyel járnak. A szervezet a felesleges kalciumot a vizelettel választja ki. Ez okozza a nyulak vizeletének jellegzetes, zavaros megjelenését. A nyulak vizeletének színe viszonylag széles skálán változhat. A szín gyakran attól függ, hogy milyen takarmányt fogyasztott az állat, például a sárgarépa sárgás árnyalatot adhat, vagy a cékla vöröses színű vizeletet eredményezhet. Ez sok tulajdonost megijeszt, mert első látásra vérnek tűnhet. Ha a nyúl vöröses vizeletet ürít, érdemes átgondolni, hogy evett-e olyan takarmányt, amely elszínezhetette a vizeletet. Ha azonban nem fogyasztott ilyen növényt és ivaros nőstényről van szó mindenképpen meg kell vizsgálni, hogy nem méhdaganat okozza-e a piros vizeletet!

TUJTAD?

A nőstény nyulak anatómiai sajátossága, hogy a vizelet a hüvelyen keresztül ürül. Ez azt jelenti, hogy ha a méhben vérzés alakul ki – például méhdaganat miatt –, a vér a vizelettel együtt távozhat. Ilyenkor úgy tűnhet, mintha a húgyutakból származna a vérzés, miközben valójában a méhből ered. Ha egy ivaros nőstény nyúlnál vörös vizeletet tapasztalunk, mindig érdemes egzotikus szakállatorvosi vizsgálatot kérni.

KINTI VAGY BENTI NYÚL?

Az egyik legfontosabb döntés a nyúltartás során, hogy a nyulat a lakásban vagy a kertben szeretnénk tartani. Mindkettőnek vannak előnyei és hátrányai.

Fontos azonban tudni, hogy a nyulak ketrecben tartása nem ajánlott. A nyulaknak szükségük van mozgásra és a természetes viselkedési formák gyakorlására. A tartósan ketrecben tartott nyulaknál gyakrabban alakulnak ki bizonyos megbetegedések.

Kompromisszum lehet, ha a nyulak egy elkerített területen tartózkodnak, amikor a tulajdonos nincs otthon, és szabadon mozoghatnak a lakásban, amikor felügyelet alatt vannak.

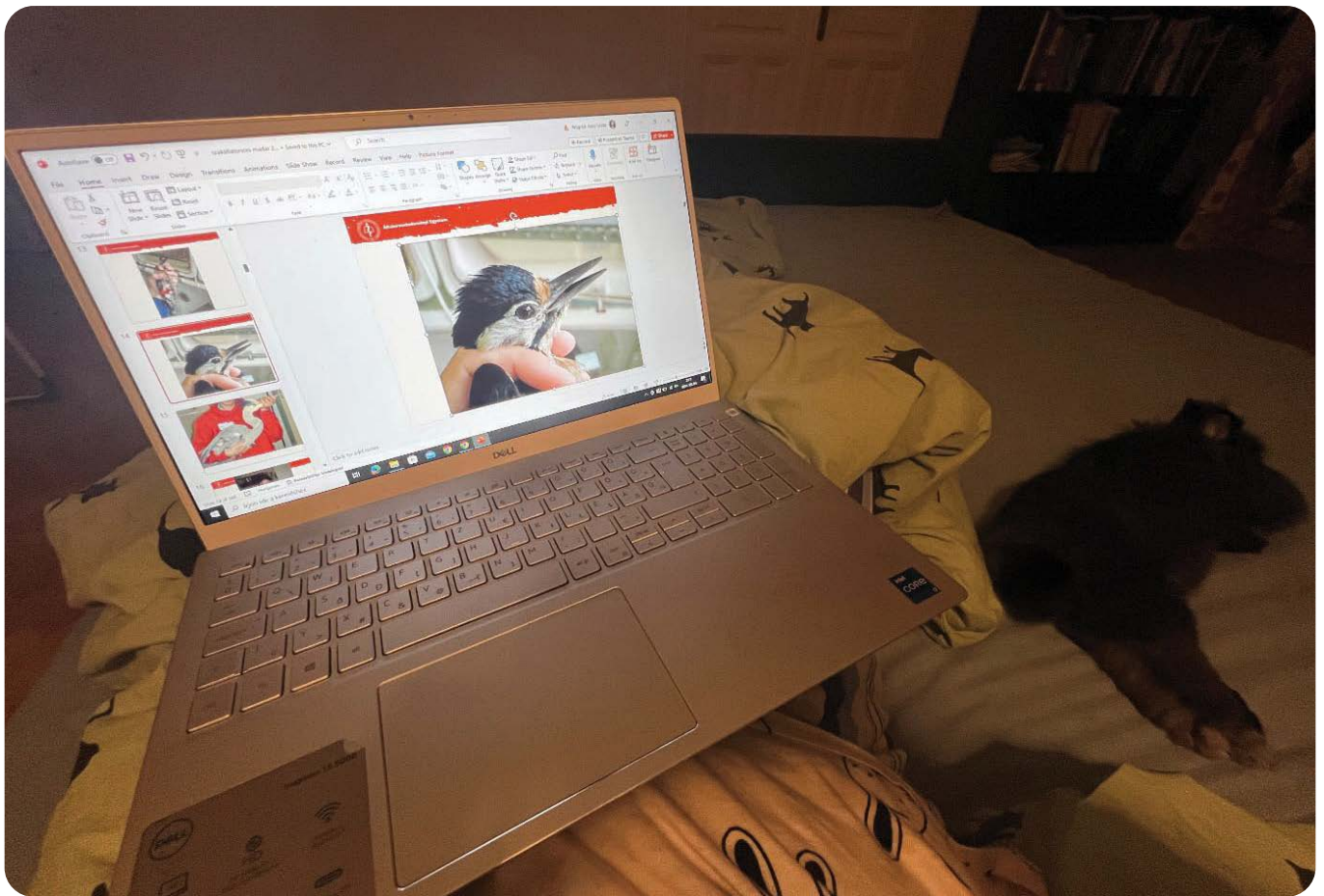
TUJTAD?

A nyulak – hasonlóan a macskákhoz – általában megtanulják használni az alomtálcát, ezért szobatisztaságra nevelhetők.

A BENT TARTOTT NYÚL

A lakásban tartott nyulaknál általában több az interakció a gazdájukkal. Ha egy nyúl szabadon mozoghat a lakásban, lehetősége van futni, ugrani, felfedezni a környezetét és kapcsolatot kiépíteni a tulajdonossal. Ez jelentősen javítja az életminőségét. A bent tartott nyulakat nem fenyegetik a vad ragadozók - például rókák, nyestek vagy ragadozómadarak -, amelyek a kertben veszélyt jelenthetnek. Ugyanakkor más háziállatok – például kutyák vagy macskák – esetén mindig figyelni kell az együttélésre, mert az interakciók végzetes kiemenetelűek is lehetnek. A lakásban szabadon tartott nyulak erős kötéléket alakíthatnak ki a tulajdonossal. A képen látható nyúl gyakran alszik a tulajdonos mellett, miközben ő a laptopon dolgozik.

A FELELŐS NYÚLTARTÁS ALAPJAI

A lakásban tartott nyulaknál az egyik legfontosabb feladat a környezet biztonságossá tétele. Különösen gyakori probléma az elektromos kábelek megrágása. A külföldi nyúltartók el is nevezték a kábeleket „spicy hay”-nek vagyis csípős/fűszeres szénának. Bár az áramütés ritkán halálos, komoly sérülést okozhat. A kábeleket érdemes kábelcsatornával védeni, magasabb helyen elhelyezni, vagy eltorlaszolni a nyulak előtt.

Egy nyúltulajdonos által küldött fényképen látszik, hogy a nyúl szétrágta a kábelt. A kábel rejtve volt, de a nyúl bejutott a kábelhez és több helyen elrágta. Áramütés szerencsére nem érte, de mindig figyelni kell arra, hogy ez ne is történhessen meg.

A nyulak előszeretettel rágják meg a különböző gumiból készült tárgyakat - például az ajtó tömítését, a távirányító gombjait vagy cipőket -, fából készült bútorokat, vagy akár a tapétát is. Gyakori a szőnyegek, szőnyegrojtók vagy függönyök megrágása.

A távirányító gombjai is okozhatnak bélelzáródást ezért mindig figyelni kell arra, hogy hova helyezi azt használat után a tulajdonos.

TUJTAD?

Nyúltartóként nyúlbiztossá kell tenni a lakást ami gyakran átrendezéssel jár. Ideális esetben nem a nyulat zárják ketrecbe, hanem az elektromos eszközöket és a kábeleket. Ha azt tapasztaljuk, hogy a nyúl valamit rendszeresen megrág, akkor neveléssel gyakran leszoktatható.

FONTOS!

A lenyelt tárgyak bélelzáródást okozhatnak. Ha azt gyanítjuk, hogy a nyúl lenyelt valamit azonnal konzultáljunk egzotikus állatorvossal!

A fényképen látható papucs éjszaka elől maradt, és a nyúl körbe rágta. A darabokat a nyúl nem nyelte le.

Sok lakásban tartott szobanövény mérgező lehet a nyulak számára. Ügyelni kell arra, hogy ne férjen hozzá egy nyúl sem. A nyulak meglepően ügyesen fel tudnak jutni magasabb helyekre, és a lehulló levelekhez és elszáradt virágokhoz is könnyen hozzáférnek. Ha felmerül, hogy a nyúl megrágott egy mérgező növényt, konzultáljon egzotikus szakállatorvossal!

TUJTAD?

A nyulak nagyon gyorsak és okosak. A földre lerakott tárgyak nincsenek biztonságban a nyulak elől és bármit megrághatnak!

A fényképen a bevásárlószatyorban nyúlnak áldozatul esett bordáskel (nem mérgező) látható. A szatyor a bejárati ajtó bezárásának idejéig került a földre.

A fenyő nem mérgező, de a gyan-ta, illetve a tűlevelek okozhatnak gyomor-és bélproblémákat, ezért, ha a nyulak rágják a karácsonyfát, érdemes elszeparálni tőlük. A fényképet küldő tulajdonos a földről egy kis szekrényre helyezte át a karácsonyfát, miután a nyula elkezdte megrágni.

A ketrecben tartott nyulaknál gyakoribb a talpfekély, mert kevesebbet mozognak. A parketta és a rövid, dús szőnyeg hajlamosítanak hosszútávon talpfekély kialakulásához. Érdeemes ezért olyan puha felületeket is biztosítani, ahol a nyúl kényelmesen pihenhet. Ilyenek lehetnek például egy párna, takaró vagy jógamatrac. Ezek mosással is könnyen tisztíthatóak.

KINT TARTOTT NYÚL

A kertben tartott nyulak több természetes ingerrel, illattal találkoznak. A fűvön vagy a földön való mozgás természetesebb környezetet biztosít számukra. A fűvön ritkábban alakul ki talpfekély, mint beton vagy kemény felület esetén. Az üregi nyulak ösztönösen ásni. Ha lehetőségük van rá, gyakran alagutakat és üregeket készítenek. Ez a kertben problémát okozhat, mert egy nyúl rövid idő alatt jelentős károkat okozhat a növényzetben. Ha egy nyúl kiássa magát a kertből, akkor számos veszély fenyegeti, például a szomszéd kutya vagy egy autó, illetve elveszhet.

Ennél a kertben tartott nyúlnál az állat számára elkerített terület egyik oldalát betonkerítés veszi körül, a másik oldalán pedig a tulajdonos megerősítette a kerítést. A tulajdonos elmondása alapján ez nem tartotta vissza a nyulat attól, hogy kiássa magát.

A nyúl rendkívül destruktív tud lenni. A képen látható nyúl a fűvet teljesen kipusztította, a leveleket, amiket elért, lerágta, a falat is megrágta és üregeket ásott. A növényeket a tulajdonos tyúkhálóval vette körbe a védelmük érdekében. Amikor az ember nyúl tartása mellett dönt, erre is gondolni kell.

A kertben tartott nyulakra ragadozók is veszélyt jelenthetnek, ha nem tudnak előlük elbújni. Ilyen ragadozó például a róka, a nyest, a ragadozó madarak vagy akár a kóbor macska is. A nyúl gyakran megkóstolja a környezetében található növényeket, ezért fontos figyelni arra, hogy milyen növényekhez fér hozzá. A kertben sok olyan növény lehet, amely mérgező a nyulak számára. A kertben tartott nyulak tartózkodási helytől függően vad nyulakkal is találkozhatnak, és jobban ki vannak téve a fertőző betegségeknek, illetve a paraziták fertőzéseinek.

A NYÚL FELEMELÉSE

A legtöbb nyúl nem szereti, ha felemelik. Ennek egyszerű oka van: a vadonban a nyulak általában akkor kerülnek a levegőbe, amikor egy ragadozó elkapja őket. Sok nyúl nem bújós és nem igényli a folyamatos emberi interakciót. Ebben a tekintetben inkább a macskákhoz hasonlítanak, nem a kutyákhoz. Ha nem tudjuk elfogadni, hogy nem emelhetjük fel a nyulunkat és csak akkor simogatjuk meg amikor ő odajön, akkor a nyúl nem a megfelelő háziállat számunkra!

Az egyik legbiztonságosabb módszer egy nyúl megfogására, ha a nyulát a mellkasunkra fektetjük. Az egyik kezünkkel a mellső lábak mögött fogjuk meg a testét, a másik kezünkkel pedig alátámasztjuk a hátsó részét. Így a nyúl biztonságban van, és ha rúg, kisebb az esélye, hogy megsérül.

A nyulát mindig határozottan és stabilan alátámasztva emeljük meg. A nyulát soha nem szabad a grabancánál fogva megfogni (a ragadozók is ott kapják el), a fülénél fogva felemelni, vagy instabilan, egy kézzel tartani. Ezek mind stresszt okoznak az állatnak és sérüléshez vezethetnek.

A legtöbb nyúl megdermed, ha a hátára fektetik. Ez azonban nem nyugalom, hanem egy védekezési mechanizmus, mert sok ragadozó elengedi a nem mozgó prédát. Néhány tulajdonos azt gondolja, hogy a nyúl a hátán fekve megnyugszik, ezért gyakran így tartja. Ezzel ellentétben azonban ez a pozíció a nyúl számára nem megnyugtató, hanem extrém stressz. A nyulak hátukra való fektetése nem javasolt.

TUDDAD?

Ha szükséges felemelni egy nyulát (például karomvágásnál vagy vizsgálatnál), akkor különösen fontos a megfelelő stabil megfogás! A nyulaknak vékony, könnyű csontozatuk van, izomzatuk viszont erős. Ha egy rosszul tartott nyúl hirtelen rúgni kezd, könnyen megsérülhet, akár a saját lábát vagy gerincét is eltörheti!

FÁJDALOM JELEI

A nyulak prédaállatok, ezért természetes viselkedésük része, hogy igyekeznek elrejteni a gyengeség jeleit. A vadonban a látható betegség könnyen a ragadozók célpontjává teheti az állatot. Gyakran a tulajdonos csak arra lesz figyelmes, hogy a nyúl nem aktív, elbújik, kevesebbet eszik, kevesebb és kisebb bélsarat ürít vagy hirtelen fogyásnak indul.

A fájdalom objektívebb felismerésére úgynevezett „nyúl grimasz skálát” is kidolgoztak. Fájdalom esetén megfigyelhető, hogy a fülek hátracsapott állapotban vannak, a szemek nem teljesen nyitottak, az arc beesettebb, a bajszok előrefelé állnak és az orr V alakban áll. A fényképen látható nyúlnál az összes fájdalomra jellemző skálán említett tünet megfigyelhető.

VISELKEDÉS

A nyulak érző társas lények, változatos személyiséggel és temperamentummal. Ahhoz, hogy nemcsak a fizikai egészségüket, hanem a mentális és érzelmi jóllétüket is biztosítani tudjuk, fontos megérteni őket és a viselkedésüket.

A nyulak prédaállatok, és a stressz negatívan befolyásolja mind a testi, mind a lelki egészségüket. Kiszámíthatatlan környezetben, ahol ragadozók vesznek körbe, vagy nincs rendesen szocializálva, az megterhelő lesz mind a nyúl, mind a tulajdonos számára. Amennyiben azonban időt töltünk a nyulunkkal és megértjük, hogy mit próbál nekünk elmondani a viselkedésén keresztül, mind a nyúl, mind a tulajdonos boldogabb lesz.

A nyulak bár kevés hangot adnak ki, testükkel nagyon sok információt közölnek velünk. Egy egyedül tartott ketrecbe bezárt nyúl nem fogja tudni a fajra jellemző normális viselkedésformákat gyakorolni, és ez betegségekhez vezethet.

A vad nyulak társas állatok, kisebb-nagyobb kolóniákban élnek, melyekben hierarchikus rend van. A nyulak nagyon territoriálisak és a területüket meg fogják védeni. Ez a viselkedés kedvtelésből tartott nyulaknál is megfigyelhető, gyakran az ivaros állatok jobban védik a területüket.

TUDDAD?

Amikor benyúlunk egy ketrecben tartott nyúlhoz, a territoriumába hatolunk be, amit védeni fog, és ha nem figyelünk, ez harapással végződhet. Gondoljunk csak bele, mi sem örülnénk, ha valaki kéretlenül bejönne a lakásunkba!

A nyulak illatmirigyek segítségével jelölik meg területüket, tárgyaikat, illetve kommunikálnak a fajtársaikkal. A nemi szervek környékén látható illatmirigyek vannak, amelyek sűrű, viaszszerű mirigyváladékot termelnek. Az áll alatti illatmirigyeket viszont nem látjuk, és a szagát sem érezzük. Gyakori, hogy egy nyúl odamegy egy tárgyhoz, vagy akár emberhez, és az állát végig húzza rajta. Így jelöli meg, és üzeni a többi nyúlnak, hogy a megjelölt tárgy az övé.

TUDDAD?

A nyulak egymást nyalogatva nem kizárólag tisztogatják egymást, hanem a hierarchiát is megállapítják. A dominánsabb nyulat nyalogatják. Ezért, ha emberként a macskáknál beváló áll alatti vakarást próbáljuk meg alkalmazni, azzal automatikusan megkérdőjelezzük a nyúl dominanciáját, ami harapással végződhet. Azonban, ha egy nyúl minket nyalogat, akkor elfogad minket.

A LEGFONTOSABB HANGOK, AMIKKEL A NYÚL KOMMUNIKÁL

A nyulak általában csendes állatok, de néhány jellegzetes hanggal kommunikálnak. A sikítás ritka, de súlyos helyzetben fordul elő. Ha egy nyúl sikít, az általában extrém félelmet, fájdalmat vagy stresszt jelez. Ilyenkor azonnal meg kell szüntetni a kiváltó okot. A nyúl stresszérzékeny állat, és akár bele is halhat.

A dobbantás a nyulak egyik legismertebb jelzése. A hátsó lábbal történő erős dobbantás figyelmeztetés a veszélyre. Ritkábban a nyúl így fejezheti ki a nemtetszését is. Több filmben, többek között a Disney Bambi-jában is megjelenik ez a viselkedésforma, bár ott nem helyesen van használva.

A rőfögésszerű hang gyakran idegességet jelez, például a tulajdonos benyúlt a nyúl területére, vagy a nyúl számára nem tetsző dolog történt. Ha egy nyúl rőfög, előfordulhat, hogy utána harapni is próbál, ezért érdemes komolyan venni a vokális figyelmeztetést.

A fogcsikorgatás két különböző dolgot is jelenthet. A halk fogcsikorgatás általában elégedettséget jelez. Ez hasonló a macskák dorombolásához. A nyúl gyakran simogatás közben vagy pihenéskor adja ki ezt a hangot. A hangos fogcsikorgatás viszont fájdalmat jelez. A két fogcsikorgatást meg lehet különböztetni, ha a helyzetet és a nyúl állapotát is figyelembe vesszük.

A LEGFONTOSABB FÜLÁLLÁSOK, AMIKKEL A NYÚL KOMMUNIKÁL

A nyulak nem adnak ki sok hangot, de a testtartásukkal és különösen a fülükkel sok információt közölnek. Ez természetesen lógófülű nyulaknál nehezen vagy sajnos egyáltalán nem értelmezhető. Az előreszegezett fülek, és előrehajoló testtartás érdeklődést vagy kíváncsiságot jeleznek. Ilyenkor a nyúl figyel valamire a környezetében. Ez általában nem társul félelemmel.

TUJTAD?

Ha tudjuk értelmezni, mit mond nekünk a nyúl a füleivel, sokkal jobban meg fogjuk érteni az állatunkat.

A FELELŐS NYÚLTARTÁS ALAPJAI

Ha a fülek teljesen hatra lapulnak, az gyakran idegességet vagy agressziót jelez. Az ilyen nyúl gyakran feszült testtartást vesz fel, és akár támadhat is. Ezt gyakran kíséri röfögő hang is. A fényképen az idegesség jelei láthatók a barna nyúlon.

A fényképen látható nyúl területi vita során a füleit lecsapja és a lábait kinyújtva nagyobbnak tünteti fel magát.

Előfordulhat az is, hogy az egyik fül előre, a másik oldalra áll. Ilyenkor a nyúl érzékeli a környezetében zajló eseményeket, de nem feltétlenül érzi szükségét a reagálásnak és nem különösebben érdekl. Ilyenkor általában nem közvetlenül a tulajdonosra néz a nyúl.

A fényképen egy nyúl látható, akire rászóltak, hogy ne hozza be a gardrób szobába a szénát. Hallja, de nem érdekl. A fülei nem előre állnak, de még nem annyira ideges, hogy lecsapja őket. Nem lapul le, mert nem fél, inkább nem mozdul, hátha ennyivel megússza és békén hagyják.

A LEGFONTOSABB TESTTARTÁSOK, AMIKKEL EGY NYÚL KOMMUNIKÁL

A nyulak testtartása sokat elárul arról, hogyan érzik magukat a környezetükben. Mivel prédaállatok, folyamatosan figyelik a környezetüket. Viselkedésük nagyban függ attól, mennyire érzik magukat biztonságban. Ha a nyúl feszült, mindig olyan pozícióban tartózkodik, ahonnan gyorsan el tud menekülni. Általánosságban elmondható, hogy minél biztonságosabban érzi magát egy nyúl, annál lazább testhelyzetet vesz fel, és annál inkább fekszik olyan pozícióban, amiből nehezebb hirtelen gyorsan elindulni, ha veszélyt - például ragadozót - észlelne.

Ha a hátradobja a lábát, akkor biztonságban érzi magát, és relaxált. A fényképen látható nyúl lábai nincsenek teljesen kinyújtva és valamennyire figyeli a környezetét, de nyugodt, és élvezzi a kertben töltött szabadidőt.

A FELELŐS NYÚLTARTÁS ALAPJAI

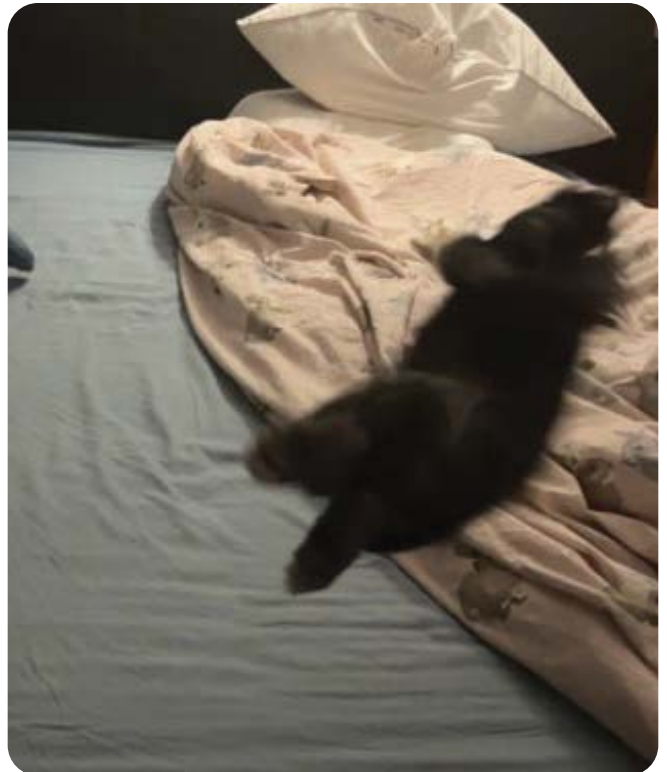
Ha egy nyúl az oldalára dől (angolul „bunny flop”) vagy az oldalán fekvő kinyújtott végtagokkal, akkor egyáltalán nem számít semmilyen veszélyre. Ez a teljes biztonság és relaxáció jele. A képen látható nyúl az oldalán elterülve alszik.

TUJTAD?

Gyakran ijesztik meg az oldalukon alvó nyulak a tulajdonost, hiszen első pillantásra nehéz eldönteni, hogy jól van-e a nyúl, ha erre lépünk be a szobába. Ilyenkor ne rohanjunk oda, inkább keltsünk valami zajt, amire felébredhet és megmozdul a nyúl, különben nagyon megijedhet.

Amikor egy nyúl izgatott vagy boldog, számunkra értelmetlen futkosásba, gyors száguldásba kezd (úgynevezett „zoomie”), felugrik a levegőbe (úgynevezett „binky”) és hitelen irányt vált. Ez egy pozitív reakció. Ezt akkor látja a tulajdonos, ha a nyúl örül. Ez nem keverendő össze azzal, amikor két baknyúl küzd, vagy amikor ragadozó elől menekül egy nyúl. Egy nyúlnál akkor tapasztalható „binky”, ha boldog. A fényképen lévő nyúl esténként szeret futkározni az ágyon, miközben fel-felugrik örömben.

Előfordulhat, hogy a nyúl a két hátsó lábára áll. Ez általában akkor történik, amikor valamilyen hangot vagy mozgást érzékel, és jobban szeretné megfigyelni a környezetét. Ilyenkor a nyúl éberén figyel, és gyakran a fülei is a hang irányába fordulnak.

A fényképen látható két nyúl hallott valamit, mindketten kétlábon állva éberén figyelnek, füleik előre tekintenek.

A kedvtelésből tartott nyulak üregi nyulak, ezért szeretnek elbújni és sötét szűk helyeken lenni. Akár egy lefordított rekesz is új és izgalmas környezetgazdagítást jelenthet. Figyelni kell azonban, hogy a tetején lévő lyukakba ne tudjon beakadni a nyulak lába.

Bizonyos nyulak élvezik, ha a kertben szaladgálhatnak. Ezeket a nyulakat viszont sose hagyjuk felügyelet nélkül! A nyulak esetében legalább egy nyúl mindig a veszélyt figyeli. Ezek a nyulak ilyenkor általában magasabb terepen ülnek, és veszély (például ragadozó) esetén dobbantással és a farkuk feldobásával jelzik a többieknek, hogy menekülni kell. A képen látjuk, hogy a barna nyúl egy magas pontról megfigyeli a környezetet és szemmel tartja, hogy veszély érkezik-e, míg a fehér nyúl önfeledten szaladgál.

A FELELŐS NYÚLTARTÁS ALAPJAI

A vadnyulaknál mindig van a csapatban valaki, aki figyel, hogy közeleg-e a veszély. A veszélyre való figyelés a lakásban is jelen van. A nyulak gyakran ülnek fel fotelokra, vagy egyéb magasabb bútorokra.

Fontos, hogy a nyulaink ne unatkozzanak! A környezetgazdagítás elengedhetetlen. Vannak nyulak, amelyek szeretnek játszani, például labdát tologatni. Ha a nyulunk kizárólag takarmány miatt hajlandó csak mozogni, fel lehet lógatni az általa kedvelt növényt, például csipesszel valahova, hogy nyújtózkodnia és mozognia kelljen, hogy elérje. Ilyenkor elő lehet venni különböző olyan labdákat és egyéb szerkezeteket, amelyek szellemileg stimulálják a nyulat, hogy megszerezze az általa áhított pár falat takarmányt. Néhány nyúl szeret labdázni. Gyakoribb viszont, hogy takarmánnyal vehetőek rá a mozgásra.

KÖZÖS ÜGYÜNK
AZ ÁLLATVÉDELEM
ALAPÍTVÁNY